

København, den 28. februar 2024

Til Udenrigsministeriet, Afrikakontoret

Att: Lise Abildgaard Sørensen

Cc: Lærke Marie Lund Petersen, Henning Nøhr, Iben Barslund Villumsen.

Samtænkning af Natur- og Samfundskriser:

Nøglepunkter for Danmarks engagement på det afrikanske kontinent

Notat til Afrikaplanen fra Ekspertgruppen for Naturbaserede Løsninger (NbS) under Det Grønne Partnerskab¹.

Ekspertgruppen for NbS sætter pris på denne mulighed for at bidrage til udformningen af Afrikaplanen og ønsker hermed at pege på nogle væsentlige emner for samarbejde, handel og udvikling med afrikanske interessenter, herunder civilsamfundet, myndigheder og den private sektor. Der er behov for understøttende indsatser, stærke kompetencer og ligeværdige relationer, som Danmark bør forpligte sig på.

Verden står over for en kompleks og sammenhængende række af trusler, herunder klimaforandringer, fødevarerkrise, økonomisk ulighed og konflikter. Den udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi for 2023 understreger, at Danmark må tænke på tværs af sektorer for at finde holistiske og fælles løsninger på disse globale udfordringer.

Vi mener, at dette princip også skal styrkes gennem Afrikaplanen.

Dette kan gøres ved at integrere Naturbaserede Løsninger (NbS) som en ramme og en strategi til at adressere komplekse udfordringer og skabe bæredygtige løsninger.

Ved at benytte NbS som ramme og strategi sikres det, at både sociale, rettighedsmæssige og naturgrundlagsdimensioner integreres i den holistiske tilgang, som er nødvendig.

Naturbaserede løsninger (NbS) indebærer handlinger rettet mod at beskytte, bevare, genoprette og bæredygtigt forvaltede naturlige eller modificerede økosystemer. Disse løsninger er designet til effektivt at tackle sociale, økonomiske og miljømæssige samfundsudfordringer, samtidig med at de fremmer menneskelig trivsel, økosystemtjenester, modstandsdygtighed og forbedrer biodiversitet. Naturbaserede løsninger er en ramme og metode til at løse udviklingsudfordringer – såsom fattigdom, fødevarerikkerhed, manglende adgang til rent vand, klimaforandringer, naturkatastrofer og biodiversitetstab gennem økosystembaserede tilgange. Naturbaserede løsninger er effektive, når de er lokalt drevne og rettighedsbaserede. UNEA-definition: <https://www.unep.org/environmentassembly/unea5/about-unea-5?%2Fabout-unea-5=>

Vi vil på de næste sider fremhæve tre essentielle temaer, med tilhørende anbefalinger:

- 1. Velfungerende økosystemer udgør en forudsætning for bæredygtig udvikling og er afgørende for opfyldelsen af verdens klima- og biodiversitets målsætninger.**
- 2. Naturbaserede Løsninger (NbS) skaber modstandsdygtige samfund over for klimaforandringerne og kan bidrage til politisk stabilitet på det Afrikanske kontinent.**
- 3. Indsatser og partnerskaber i Afrika sikrer muligheder for handel og understøtter den regulering, som finder sted i Europa.**

¹ **Det Grønne Partnerskab** er et initiativ fra Udenrigsministeriet for at inddrage civilsamfundet i den grønne udviklingsdagsorden.

NbS Ekspertgruppen arbejder med sporet om *Natur, økosystemer og naturbaserede løsninger (NbS)*. Ekspertgruppen er koordineret af 92-gruppen og er for nuværende WWF, Verdens Skove og Care.

1. Velfungerende økosystemer udgør en forudsætning for bæredygtig udvikling og er afgørende for opfyldelsen af verdens klima- og biodiversitets målsætninger.

Der skal sættes ind med beskyttelse og genoprettelse af natur og økosystemer, som for eksempel skove, vådområder og have. I kombination med nationale reduktioner er det den bedste og billigste måde at forebygge og øge modstandsdygtigheden over for klimaforandringerne på, beskytte biodiversiteten og skabe økonomiske muligheder "Fælles om Verden", Kampen for Klima, Natur og Miljø.

Afrikaplanen bør afspejle behovet for at adressere de komplekse udfordringer på det Afrikanske kontinent ved effektivt at samtænke natur- og samfundsudfordringer i handel, sikkerhed og udviklingspolitik. Naturbaserede løsninger sikrer at både sociale, rettighedsmæssige og naturgrundlagsdimensioner integreres i den holistiske tilgang, som er nødvendig.

Beskyttelse af Congobassinet er et eksempel på hvordan økosystemer er afgørende for regional modstandsdygtighed over for klimaforandringer, for kampen mod biodiversitetstab og for menneskelig udvikling. Den enorme skov strækker sig over seks lande i Centralafrika og udgør 6% af verdens skovareal, med over 10.000 arter tropiske planter, herunder 30% endemiske, samt truede arter. Den spiller en afgørende rolle for den globale klimastabilitet ved at binde CO₂-emissioner svarende til 10 års globale udledninger og sikrer nedbør regionalt og lokalt. Samtidig er Congobassinet hjemsted for 185 millioner mennesker og tallet forventes at være fordoblet inden 2050. Skoven er under enormt pres på grund af udnyttelse af mineraler, træ, ædelsten og olie samt anlæggelse af nye byer, smålandbrug og infrastrukturudvikling, som accelererer skovrydningen.

Et andet eksempel er de unikke biodiversitetsrige, afromontane skovøkosystemer i det sydlige og sydvestlige Etiopien. Området er det vigtigste vandindvindingsområde for mere end 49 millioner mennesker i Etiopien, Sydsudan, Somalia og Kenya. Men den frugtbare jord omkring skovene er under pres fra hyrdesamfund, internt fordrevne og den hurtigt voksende befolkning, som søger efter landbrugsjord til overlevelse. Dette fører både til konflikter og til afskovning og skovforringelse og truer med at underminere selve grundlaget for både nuværende og fremtidige ressourcer til tilpasning til klimaforandringerne i kerneskovene, og for millioner af hushold i oplandet.

Afrikaplanen skal derfor inkludere beskyttelse af kulstof- og biodiversitetsrige økosystemer, som en del af planerne for handel, udvikling og samarbejde med afrikanske interessenter.

Dette skal desuden ses i sammenhæng med det kommende skovprogram, som over 4 år allokerer 1 milliard kroner til skovbevarelse. Denne indsats skal koordineres med Afrikaplanen. Dette kan gøres ved at integrere Naturbaserede Løsninger (NbS) som en ramme og en strategi til at adressere komplekse udfordringer og skabe bæredygtige løsninger.

Anbefalinger:

- Afrika-planen skal prioritere beskyttelse og genopretning af kulstof- og biodiversitetsrige økosystemer i Afrika da de er forudsætningen for bæredygtig udvikling samt opnåelse af verdens klima og biodiversitetsmål
- Afrika-planen integrerer et landskabs- og økosystems-perspektiv for at sikre en ordentlig samtænkning mellem lokale og regional problemstillinger og deres kobling til økosystemsfunktioner.
- Afrika-planen styrker aktivt integrationen af natur- og samfundsudfordringer ved at støtte robuste og effektive NBS-projekter, der er rettighedsbaserede, ambitiøse, bæredygtige og som følger den globale standard og retningslinjerne fra IUCN.

2. Naturbaserede Løsninger (NbS) skaber modstandsdygtige samfund over for klimaforandringerne og kan bidrage til politisk stabilitet på det Afrikanske kontinent

Klimaforandringerne og naturødelæggelser forværrer fattigdom, kønsulighed, skrøbelighed og risiko for konflikt, fx over adgang til vand/jord og fødevarer, hvilket kan medføre fordrivelse og irregulær migration. Udmøntningsnote for "Fælles om Verden" Klimatilpasning, Natur og Miljø

Velfungerende økosystemer er en forudsætning for robuste og modstandsdygtige samfund, og spiller en afgørende rolle for at mindske klimarelateret sårbarhed og danner grundlaget for både kortsigtet og langsigtet opbygning af modstandsdygtighed.

I mange afrikanske lande er den stigende alvor og hyppighed af klimarelaterede katastrofer med til at forværrer de underliggende sociale problemer, opildne konflikter og underminere de humanitære og udviklingsmæssige fremskridt. I disse komplekse dynamikker og i de humanitære indsatser, som udføres, bliver miljøet og naturen ofte overset, selvom sammenhængen mellem problematikkerne er velkendt. NbS udgør et stærkt redskab til at adressere disse sammenhængende problemstillinger. Eksempelvis kan en NbS-baseret tilgang til *disaster risk reduction*, infrastruktur og humanitære indsatser reducere klimaforandringer og vejr-relaterede katastrofer, og dermed reducere lokale økonomiske tab og den forventede stigning i migration.

Ligeledes kan indsatser, som bygger på NbS systemer, bidrage til genoprettelse af fødevarer systemer og øge befolkningens modstandskraft over for klimaforandringer, hvilket igen styrker fødevarer sikkerheden og reducerer motivationen til migration.

Historisk set har adgang til ressourcer som vand og land ofte ført til konflikter i Afrika, forbundet med politisk favorisering af bestemte etniske grupper. Klimaforandringer øger presset på naturressourcerne, men en indsats som er baseret på NbS kan mindske dette pres og dermed bidrage til politisk stabilitet og potentielt forhindre radikaliserings som følge af ressourceknaphed.

Dette er også formuleret i Udmøntningsnote for "Fælles om Verden": *Skrøbelige og fattige lande i fx Afrika har de færreste ressourcer, de svageste institutioner og laveste kapacitet og modstandsdygtighed til at tilpasse sig klimaforandringer og nedbrydningen af naturen, der ødelægger deres eksistensgrundlag.*

Udmøntningsnote for "Fælles om Verden" Klimatilpasning, Natur og Miljø

Som redskab muliggør NbS en bedre samtænkning mellem humanitære situationer og de relevante økosystemfunktioner, i stedet for at se dem som separate.

Anbefalinger:

- Danmark skal styrke indsatsen for klimatilpasning, natur og miljø og modstandsdygtighed i de fattigste og sårbare lande i Afrika
- Danmark skal styrke finansieringen til Naturbaserede Løsninger (NbS), målrettet klimatilpasning i skrøbelige og konfliktramte områder og støtte op om sammentænkning af udviklings-, klima- og naturindsatser i de globale finansieringsmekanismer.
- Naturbaserede løsninger (NbS) skal indgå som central prioritet i Afrikaplanen og Danmarks landestrategier i Afrika, samt i relevante organisationsstrategier og som et tværgående hensyn i danske indsatser.
- Danmark bør prioritere udvidet myndighedssamarbejder på natur, miljø og klimaområdet for at sikre modstandsdygtighed med særligt fokus på Afrikas skrøbelige og fattige lande.

3. Indsatser og partnerskaber i Afrika skal sikre gode muligheder for handel og understøtte den lovgivning, som indføres i Europa og Danmark.

Der er brug for en partnerskabsbaseret tilgang på højeste politiske niveau med de afrikanske lande og en markant styrket dansk indsats i kapacitetsopbygning i Afrika, både i regi af den kommende Afrikaplan og den kommende udviklingspolitiske strategi i 2024.

Sofia Said Birch, ESG manager, AP Pension, i Altinget Verdensmål 2. november 2023.

Den nuværende ekstreme udnyttelse af både mennesker og naturressourcer i værdikæder, især i det globale syd, betyder, at vi i 2024 lever i en verden med tvangsarbejde, børnearbejde, afskovning, voldsom og irreversibel forurening og en overhængende klimakatastrofe.

Derfor er nye regler for handel, både i EU, OECD og FN fuldkomment nødvendige og rettidige. Afrikaplanen skal støtte op om lovgivningstiltag for virksomheders ansvar. Det nye EU-direktiv om bæredygtighedsrapportering (CSRD) vil, sammen med tilsvarende forordning om investorers bæredygtige oplysningsforpligtelser (SFDR) og kommende direktiv om ansvarlig virksomhedsadfærd i værdikæderne (CSDDD), samt afskovningsdirektivet (EUDR), få stor betydning for mere ansvarlig virksomhedsadfærd i det globale syd.

Derfor er det vigtigt, at også handelsrelationer med Afrika er med til at sikre, at udviklingsmulighederne i det globale syd går i den samme retning som de vigtige lovtiltag, da de afrikanske lande ofte er yderste led i værdikæderne. Derfor skal der i Afrikaplanen tages højde for, at der er brug for understøttende indsatser i Afrika, som sikrer, at aktører i disse lande kan tilrettelægge deres egen forberedelse og få støtte til at leve op til de nødvendige etiske og miljømæssige krav.

Indsatser baseret på Naturbaserede løsninger (NbS) vil fra udgangspunktet tage højde for både den lokale og den bredere politiske kontekst og dermed også indtænke international regulering.

Det øgede fokus på virksomheders sociale og miljømæssige ansvar - herunder for afskovningsfri produkter - skal blive til en fordel for de afrikanske producenter. Virksomheder i EU vil have tendens til at fokusere på producenter, leverandører og områder, som de vurderer allerede kan leve op til kravene til bæredygtighed og dokumentation. Dette gælder for eksempel for småbønders bæredygtige og klimasmarte produktion af kaffe, i skovbufferzoner. Kaffen vokser i og i umiddelbar nærhed af skovområder. Internationale indkøbere med stor risikoaversion vil have tendens til at foretrække plantagekaffe fra områder med lavere risiko. Der er derfor for eksempel brug for støtte til at udvikle gennemsigtige bottom-up sporbarhedssystemer for producenterne i skovområderne og således garantere overfor det internationale marked, at produktionen er fri for afskovning.

Anbefalinger:

- Det er Danmarks pligt at sørge for, at overholdelse af bæredygtighedsreguleringerne også støttes op af de handelspolitiske og sikkerhedspolitiske tiltag i Afrikaplanen.
- Der skal være sammenhæng mellem politiske indsatser, således at leverandører i det globale syd og Afrika kan få støtte til at leve op til de nye og nødvendige krav.
- Naturbaserede løsninger (NbS) er et vigtigt redskab til at indtænke international lovgivning
- Kapaciteter og kompetencer skal opbygges og implementeringsstrategier skal designes, for at sikre infrastrukturen for ansvarlige og datadrevne værdikæder, der kan imødekomme de nye og nødvendige bæredygtighedsreguleringer.
- Afrikaplanen bør have særligt fokus for at sikre småbønders og lokale producenters muligheder for at tjene til livets ophold forbedres og ikke forringes.
- Afrikaplanen skal bidrage til at sikre jævnbyrdige handelsrelationer og samarbejder på tværs af offentlige, private og civile aktører, i både det globale nord og syd.